

Leerlingenbegeleiding in internationaal perspectief: samenvatting van de wetenschappelijke review

Veerle Germeijs en An Victoir

Inhoud

Inleiding	2
1. Leerlingenbegeleiding: wie doet wat?	3
Leerlingenbegeleiders	3
Discipline	3
Opleiding	3
Inhoud van leerlingenbegeleiding	3
Begeleidingsdomeinen	3
Taakverdeling	4
Verhouding preventie en curatie	4
Verhouding vraag-aanbod	5
2. Samenwerken in de leerlingenbegeleiding	6
Samenwerking tussen school-CLB-PBD	6
Samenwerking met buitenschoolse hulpverlening	6
Samenwerking met ouders en leerlingen	7
3. Deontologie en kwaliteitszorg	8
Deontologie	8
Interne kwaliteitszorg	8

Inleiding

In juni 2013 werd het masterplan 'Hervorming van het secundair onderwijs' goedgekeurd. In dat masterplan staat o.a. dat er een audit zou komen naar de werking van de CLB's en dat in twee delen:

- 1) een performance audit over de werking van de CLB's en hun samenwerking met school en andere actoren in de leerlingenbegeleiding;
- 2) een wetenschappelijke review over leerlingenbegeleiding waarbij men op basis van nationaal en internationaal onderzoek aanbevelingen doet voor de leerlingenbegeleiding in Vlaanderen.

Dit artikel is een samenvatting van de wetenschappelijke review, uitgevoerd onder leiding van prof. Struyf (UAntwerpen) en prof. Verschuere (KU Leuven) in 2014-2015. Deze review werd vrijgegeven op 13 november 2015.

Wetenschappelijke review: wat en hoe?

Een review is een samenvatting van de stand van zaken over een bepaald vakgebied. Reviews zijn geschreven op basis van goed gedocumenteerde praktijken en wetenschappelijke studies. Een andere naam voor review is literatuuroverzicht.

De review over leerlingenbegeleiding bevat drie delen:

- 1) Het Vlaamse luik, waarin men de resultaten van recent wetenschappelijk onderzoek naar zorg en leerlingenbegeleiding in Vlaanderen samenvat. Thema's die daarbij aan bod komen zijn zorg op school, CLB's, GON-begeleiding, buitenschoolse hulpverlening;
- 2) Het internationale luik, waarbij men op basis van een systematische review van onderwijskundig en schoolpsychologisch wetenschappelijk onderzoek een overzicht maakt van gelijkenissen en verschillen in de internationale leerlingenbegeleiding. Men gaat op zoek naar internationale praktijken die inspirerend zijn voor de Vlaamse praktijk van leerlingenbegeleiding;
- 3) Het Vlaamse en internationale luik die samengevoegd worden met de resultaten van de performance audit van de CLB's. Op basis daarvan doet men aanbevelingen voor een efficiënte en effectieve leerlingenbegeleiding in Vlaanderen.

1. Leerlingenbegeleiding: wie doet wat?

De wetenschappelijke review brengt in kaart wie er internationaal en in Vlaanderen betrokken is bij leerlingenbegeleiding. De verschillende disciplines en opleidingsvereisten komen daarbij aan bod. Vervolgens geeft men een beeld van de inhoud van leerlingenbegeleiding: men bespreekt de begeleidingsdomeinen en taakverdeling tussen verschillende leerlingenbegeleiders. Tot slot onderzoekt de review de verhouding tussen vraag en aanbod.

Leerlingenbegeleiders

Discipline

Zowel nationaal als internationaal zijn er verschillende disciplines werkzaam in de leerlingenbegeleiding. Dat geldt voor schoolinterne en schoolexterne leerlingenbegeleiding. Daarbij is de samenwerking tussen verschillende disciplines zeer belangrijk. Uit de performance audit van de CLB's blijkt bovendien dat de multidisciplinaire werking van de CLB's een sterkte is. Een werkpunt daarbij is om de medische discipline nog meer te betrekken bij het multidisciplinair overleg.

Opleiding

In de internationale literatuur zijn doorgaans de psycho-pedagogisch geschoolde medewerkers sleutelfiguren in multidisciplinaire teams: zij geven de leerlingenbegeleiding vorm, sturen aan en coördineren. In tegenstelling tot het buitenland hebben interne leerlingenbegeleiders en GON-begeleiders in Vlaanderen meestal geen specifieke opleiding gehad die gericht is op zorg. Ook in tegenstelling tot het buitenland hebben schoolexterne leerlingenbegeleiders in Vlaanderen niet noodzakelijk een opleiding die specifiek gericht is op onderwijs. De resultaten van de performance audit van de CLB's sluiten hierbij aan: nieuwe CLB-medewerkers doorlopen meestal een intensief opleidingsprogramma met focus op CLB-specifieke inhoud. De vraag is of deze opleiding voldoende compenseert voor het ontbreken van een specialisatie gericht op onderwijs. De wetenschappelijke review stelt dat het een meerwaarde kan zijn voor de leerlingenbegeleiding als de CLB-medewerker discipline kennis combineert met kennis, competenties en/of ervaring op vlak van onderwijs.

Aanbevelingen

- Behoud van verschillende disciplines in de leerlingenbegeleiding en van de multidisciplinaire CLB-werking. Afhankelijk van de specialisatie of de noden van de schoolcontext kunnen teams uit andere disciplines bestaan.
- Herevaluatie van het verplichte aanbod aan preventieve gezondheidszorg door CLB, zodat de medische discipline meer kan deelnemen aan het multidisciplinair overleg (bv. verpleegkundigen krijgen meer autonomie tijdens medische consulten zodat artsen kunnen deelnemen aan multidisciplinair overleg).
- Interne leerlingenbegeleiders hebben de mogelijkheid om bijkomende competenties te verwerven tijdens het uitvoeren van hun functie en krijgen hiervoor erkenning. Interne leerlingenbegeleiders en GON-begeleiders hebben een bijkomende, formele en inhoudelijke opleiding die specifiek gericht is op zorg. De overheid gaat na of het wenselijk is een apart ambt met kwalificatie-eisen te creëren.
- CLB's besteden in hun aanwervings- en professionaliseringsbeleid aandacht aan specialisatie gericht op het onderwijs.

Inhoud van leerlingenbegeleiding

Begeleidingsdomeinen

Zowel in Vlaanderen als internationaal zijn er vier domeinen belangrijk in de leerlingenbegeleiding: academisch functioneren, onderwijsloopbaan, geestelijke gezondheid en fysieke gezondheid. Zowel in Vlaanderen als in het buitenland is er veel nadruk op het domein van de geestelijke gezondheid. Het domein beroepskeuze/onderwijsloopbaan krijgt overal een minder prominente plaats.

Taakverdeling

In Vlaanderen zijn scholen de eerste verantwoordelijken voor de begeleiding in de vier domeinen. Daarbij zijn leraren eerstelijnszorgverleners: ze staan in voor het signaleren van noden en problemen bij leerlingen en voor het bespreken van (probleem)situaties met leerling en ouders. De directie en zorgcoördinatoren werken het zorgbeleid uit. Uit onderzoek in Vlaanderen blijkt dat het uitwerken van een zorgbeleid in het secundair onderwijs nog meer beleidsmatig geïntegreerd moet worden. Leerkrachten uit het secundair onderwijs blijken ook nood te hebben aan bijkomende pedagogisch-didactische ondersteuning. In het buitenland doen schoolinterne leerlingenbegeleiders naast diagnostiek, preventie, (crisis)interventie en counseling eveneens aan individuele begeleiding, therapie en groeps- of klasbegeleiding. Zij zijn daartoe ook opgeleid.

De CLB's in Vlaanderen vervullen volgens het Besluit van de Vlaamse Regering (2009) verschillende taken in het leerlinggebonden aanbod, en dit binnen de vier begeleidingsdomeinen: onthaal, vraagverheldering, verstrekken van informatie en advies, diagnosestelling, kortdurende begeleiding en samenwerken met het netwerk. Voor het domein leren en studeren blijken CLB's de begeleiding grotendeels aan de school over te dragen. Onderzoek toont echter dat leerlingen en ouders een nood ervaren aan begeleiding op het vlak van leren en studeren en pleit om deze begeleiding weer dicht naar school en CLB te brengen. Voor het domein psychosociaal functioneren bieden CLB's in het recent gewijzigde jeugdhulpverleningslandschap vaker en langer begeleiding bij verontrustende situaties. Voor het domein onderwijsloopbaan blijkt uit onderzoek dat leerlingen en ouders de voorkeur geven aan het CLB voor het geven van informatie over het onderwijslandschap. Dit onderzoek toont ook dat de preventieve opdracht in het kader van onderwijsloopbaanbegeleiding meer aandacht vraagt. In het domein van de preventieve gezondheidszorg bieden CLB's naast opvang van individuele vragen ook een verplicht aanbod aan via de consulten. Dat verplichte aanbod is erg omvangrijk.

Uit de takenpakketregistratie van de performance audit van de CLB's blijkt dat de activiteiten van CLB-medewerkers voornamelijk leerlinggericht zijn en vervolgens betrekking hebben op de algemene centrumwerking of schoolondersteuning. Leerlinggerichte activiteiten hebben vooral betrekking op het psychosociaal functioneren, gevolgd door onderwijsloopbaanbegeleiding en leren en studeren. Schoolondersteuning heeft vooral betrekking op psychosociaal functioneren en onderwijsloopbaanbegeleiding.

Verhouding preventie en curatie

Zowel in Vlaanderen als internationaal houden leerlingenbegeleiders zich veel meer bezig met remediëring dan met preventie. Nochtans verwacht men in Vlaanderen van directies, interne leerlingenbegeleiders en leraren dat ze een brede basiszorg uitbouwen met o.a. structurele, proactieve en preventieve acties gericht op alle leerlingen. Ook het CLB heeft samen met en complementair aan de PBD een belangrijke, schoolondersteunende rol bij het opzetten en uitwerken van preventieve acties. Uit onderzoek en de performance audit van de CLB's blijkt dat zowel leerlingenbegeleiders als cliënten van leerlingenbegeleiding vragende partij zijn voor meer preventie. De performance audit geeft aan dat veel CLB-medewerkers zich minder openstellen voor preventie en groepsgerichte interventies.

Aanbevelingen

- De zorg op school specificeren in termen van de vier begeleidingsdomeinen. Scholen voorzien, in samenwerking met of ondersteund door het CLB en PBD, minimum een basisaanbod op elk domein. School en CLB maken hierover afspraken in een begeleidingscontract of -plan.
- Eens er meer gelijkgerichtheid is in de expertises op school komt er een algemeen geldende taakverdeling tussen school en CLB. Er blijft nog ruimte om in die taakverdeling rekening te houden met de kenmerken van de school en leerlingen, de expertise op school, het CLB en in de schoolomgeving.
- Taakverdeling is verweven met de domeinen. School, CLB en buitenschoolse hulpverlening spreken hierover concreet af.
 - Leren en studeren: de begeleiding ligt dicht bij de school. Expertise van CLB of buitenschoolse hulp kan nodig zijn bij vragen over diagnostiek of complexe leerproblemen. CLB en PBD verkennen structurele samenwerkingsverbanden. Pedagogisch-didactische ondersteuning van leerkrachten maakt integraal deel uit van leerlingenbegeleiding.

- Onderwijsloopbaan: het leren maken van keuzes is de opdracht van de school. CLB heeft een brede blik op keuzemogelijkheden en kan een belangrijke bijdrage leveren bij bijvoorbeeld horizonverruiming.
- Psychosociaal functioneren: leraren zijn geen therapeuten, maar houden rekening met het psychosociaal functioneren van leerlingen in hun onderwijsaanbod. CLB's hebben een signaalfunctie, verzorgen de eerste opvang en kortdurende begeleiding, verwijzen door naar gespecialiseerde hulp waar nodig.
- Preventieve gezondheidszorg: de school doet, in samenwerking met of ondersteund door het CLB, gericht aan preventie en educatie. CLB's behouden het verplichte aanbod van medische consulten, maar de CLB-arts wordt betrokken bij minder consulten (bv. verpleegkundigen krijgen meer autonomie tijdens medische consulten).
- Diagnostiek, counseling en therapie vereisen een specifieke opleiding en kwalificatie. De meeste interne leerlingenbegeleiders in Vlaanderen zijn niet geplaatst om deze taken uit te voeren. Men laat ze dan ook best over aan CLB-medewerkers.
- Langdurige begeleiding of therapie behoort niet tot het takenpakket van een CLB-medewerker. Door de hervormingen in de jeugdhulpverlening bieden CLB's langer begeleiding bij verontrustende situaties. Bijkomende richtlijnen over waar de verantwoordelijkheid van het CLB ophoudt, zijn mogelijk nodig.
- De overheid stimuleert de verdere uitbouw van interne leerlingenbegeleiding door middel van incentives, opleiding, richtlijnen en vragen naar verantwoording.
- In plaats van aparte doorlichtingen voor school, CLB, PBD kijkt de inspectie naar het geheel: 'Hoe geven de verschillende actoren in de leerlingenbegeleiding samen vorm aan de vier domeinen?'
- CLB's zetten via schoolondersteuning, in samenwerking met en complementair aan PBD, meer in op het uitwerken en opzetten van schoolbrede projecten, preventieve initiatieven en groepsgerichte evidence based interventies. Mogelijk vraagt dit extra opleiding en coaching van de CLB'ers.
- De overheid stimuleert onderzoek naar evidence based preventieprogramma's. De overheid stimuleert scholen, CLB's en PBD om gebruik te maken van effectief bewezen preventieprogramma's.

Verhouding vraag-aanbod

CLB-medewerkers en interne leerlingenbegeleiders zijn in Vlaanderen verantwoordelijk voor een groot aantal leerlingen. Uit Vlaams onderzoek en de performance audit van de CLB's blijkt dat de verhouding tussen interne leerlingenbegeleiders, GON-begeleiders of CLB-medewerkers enerzijds en leerlingen anderzijds lager dan of vergelijkbaar is met internationale gegevens. Daarbij moet wel opgemerkt worden dat in Vlaanderen niet alle leerlingenbegeleiders specifiek opgeleid zijn om aan leerlingenbegeleiding te doen, zoals dit in het buitenland wel het geval is.

Aanbevelingen

- Beter zicht krijgen op de vraag of er voor de leerlingenbegeleiding voldoende personeel beschikbaar is in verhouding met de toegewezen taken, via bijvoorbeeld tijdsregistratie.
- Efficiënte organisatie van leerlingenbegeleiding via: versterken van basiszorg, verdere professionalisering van leraren op vlak van zorg (opzetten van een professionaliseringsbeleid voor leraren met coaching door directie, collega's, zorgverantwoordelijken, GON-begeleiders, CLB, PBD), goede taakverdeling school-CLB-PBD-buitenschoolse hulpverlening, meer inzetten op preventie, educatie en groepsgerichte interventies, efficiënte werkorganisatie over CLB's heen (bv. samenwerking tussen CLB's om bepaalde expertise te kunnen bieden).

2. Samenwerken in de leerlingenbegeleiding

Naast de samenwerking binnen een team van schoolexterne leerlingenbegeleiders of binnen een team van schoolinterne leerlingenbegeleiders (zie multidisciplinariteit), gaat de wetenschappelijke review in op nog andere vormen van samenwerking: samenwerking tussen school-CLB-PBD van eenzelfde schoolteam, samenwerking met andere professionals uit de welzijns- en gezondheidssector en samenwerking met ouders en leerlingen.

Samenwerking tussen school-CLB-PBD

Uit de internationale en Vlaamse literatuur blijkt het belang van een goede samenwerking tussen schoolinterne en -externe leerlingenbegeleiders. In Vlaanderen wordt de samenwerking tussen school en CLB vastgelegd in een beleidscontract of -plan. Onderzoek toont dat men deze documenten te weinig als een instrument gebruikt en dat buiten de directeur weinig schoolpersoneel betrokken is bij deze afspraken. De performance audit van de CLB's toont dat schoolpersoneelsleden over het algemeen tevreden zijn over de samenwerking met het CLB. Uit hun takenpakketregistratie blijkt dat CLB-medewerkers veel tijd besteden aan het overleg met schoolpersoneel. Toch vonden veel schooldirecties en interne zorgverantwoordelijken dat de hoeveelheid van formeel overleg met het CLB nog beter kan.

Aanbevelingen

- Inzetten op samenwerking tussen schoolinterne en -externe leerlingenbegeleiding via o.a. het beleidscontract en -plan. Dit document gebruikt men als een instrument en men betreft de verschillende actoren (leerkracht, zorgverantwoordelijken, CLB, PBD) bij het opstellen ervan.
- De schooldirectie en het zorgteam communiceren aan de leerkrachten over de afspraken voor samenwerking met het CLB.
- CLB-medewerkers bespreken rechtstreeks met leerkrachten de voor- en nadelen van een bepaalde aanpak in de begeleiding van leerlingen. CLB-medewerkers bevragen ook de nood aan ondersteuning bij leerkrachten.
- CLB maakt duidelijke afspraken met de school over de frequentie van formeel overleg tussen school en CLB.
- PBD ondersteunt, complementair aan het CLB, scholen in het uitbouwen van hun zorgbeleid en stemt die ondersteuning af op het beleidscontract of -plan tussen school en CLB.

Samenwerking met buitenschoolse hulpverlening

Zowel internationaal als in Vlaanderen benadrukt men dat leerlingenbegeleiders een belangrijke taak hebben om samenwerkingsverbanden aan te gaan met andere partners uit de welzijns- en gezondheidssector. In Vlaanderen krijgt het CLB een draaischijffunctie toegewezen tussen school en buitenschoolse hulpverlening. De performance audit van de CLB's geeft aan dat de meeste schooldirecteuren en interne leerlingenbegeleiders tevreden zijn over deze draaischijffunctie (nl. tijdig en correct doorverwijzen). Ander onderzoek in Vlaanderen toont nog enkele knelpunten bij de draaischijffunctie, waaronder onvoldoende kennis en vaardigheden voor het uitbouwen van een netwerk bij (vooral beginnende) CLB-medewerkers, beperkte beschikbaarheid van en wachtlijsten bij voorzieningen, onvoldoende informatiedoorstroming en communicatie naar scholen omwille van het beroepsgeheim.

Er blijken meningsverschillen en onduidelijkheden te bestaan over de rol van het schoolpersoneel bij doorverwijzing naar buitenschoolse hulpverlening: afhankelijk van de ervaring van het zorgteam en de aard van de problematiek verwijzen interne leerlingenbegeleiders al of niet zelf door naar buitenschoolse hulpverlening of buitengewoon onderwijs. De performance audit van de CLB's geeft aan dat de communicatie tussen CLB en welzijnssector nog beter kan en suggereert de opmaak van één gemeenschappelijk zorgdossier.

Aanbevelingen

- Scholen die (zelf) samenwerkingsverbanden met de welzijnssector aangaan houden rekening met de complementaire werking van verschillende partijen (school, CLB, PBD, GON, welzijn).
- Duidelijke formulering van de expertise van het CLB ten opzichte van buitenschoolse hulpverlening en de rolverdeling. De rolverdeling gebeurt best in termen van de aard en ernst van de problematiek.
- CLB's doen naast de draaischijffunctie een proactief inhoudelijk aanbod naar leerlingen, ouders en scholen. Ze profileren daarbij hun expertise.
- Decretaal beschrijven wat de rol, plichten, rechten en verantwoordelijkheden van school en CLB zijn in de doorverwijzing naar buitenschoolse hulpverlening of buitengewoon onderwijs.
- Verkenning van de voor- en nadelen van een gemeenschappelijk zorgdossier met decretale richtlijnen over de doorstroming van informatie (van welzijnsorganisaties naar CLB, van CLB naar school).
- Voor (beginnende) CLB'ers: kennis en vaardigheden vergroten die nodig zijn voor het uitoefenen van de draaischijffunctie.
- Aanpak van beperkte beschikbaarheid van en wachtlijsten bij (gesubsidieerde) welzijnsvoorzieningen. Volgens sommigen is dit een taak voor de welzijnssector. Departement Onderwijs en Vorming, departement Welzijn, CLB-Koepels en Toegangspoort bekijken samen hoe CLB's kunnen omgaan met de bestaande wachtlijsten.

Samenwerking met ouders en leerlingen

Ouders en het gezin van de leerling beschouwt men internationaal als noodzakelijke partners in leerlingenbegeleiding. In Vlaanderen maakt samenwerken met ouders deel uit van geïntegreerde zorg en behoort het tot het takenpakket van de leerlingenbegeleiders van de school. Onderzoek toont dat een goede samenwerking met ouders de draagkracht van de school rond leerlingenbegeleiding versterkt.

In de begeleiding van CLB's staat het belang van de leerling centraal en is een goede communicatie en samenwerking met ouders cruciaal. Vlaams onderzoek geeft aan dat de communicatie en samenwerking van het CLB met ouders nog beter kan: de informatieverstrekking door CLB'ers kan beter, ouders zijn onvoldoende vertrouwd met de CLB-werking, CLB-medewerkers zijn voor ouders beperkt beschikbaar en bereikbaar. Uit de performance audit van de CLB's blijkt dat ouders algemeen tevreden zijn over de werking van het CLB. Toch kwamen er nog enkele verbeterpunten naar voren: de communicatie over de te verwachten tijdslijn en de tussenstand van zaken kan duidelijker.

Samenwerken met maatschappelijk kwetsbare ouders en leerlingen is zowel nationaal als internationaal belangrijk in de leerlingenbegeleiding. Vlaams onderzoek toont dat kansengroepen een beperkte toegang hebben tot GON en buitenschoolse hulpverlening. Kansengroepen vinden niet of moeilijk hun weg naar het niet-verplichte CLB-aanbod. De performance audit van de CLB's geeft aan dat bij kansengroepen de communicatie van het CLB vaak drempelverhogend is (bv. moeilijk begrijpbare folders). CLB's voorzien weinig opleiding rond kansarmoedeproblematiek en werken weinig met ervaringsdeskundigen.

Aanbevelingen

- Bij het formuleren van een hulpverleningsvoorstel staat het belang van de leerling centraal.
- Verbeteren van communicatie met ouders en leerlingen door het creëren van realistische verwachtingen over het begeleidingsproces, het vergroten van de beschikbaarheid en bereikbaarheid van CLB-medewerkers.
- De tevredenheid van ouders en leerlingen over CLB-begeleiding opvolgen via beschikbare instrumenten.
- School en CLB denken samen na over de communicatie met moeilijk bereikbare of maatschappelijk kwetsbare leerlingen en ouders.
- Het CLB heeft prioritaire aandacht voor kansengroepen. De CLB-medewerker heeft daarbij aandacht voor: zich proactief en sensibiliserend opstellen, kennis en inzicht verwerven in kansarmoede, inspanningen leveren om kansengroepen te bereiken, duidelijkheid scheppen over de CLB-opdracht, de onafhankelijke positie van CLB benadrukken, vertrouwensrelaties opbouwen met kansarmen.

3. Deontologie en kwaliteitszorg

De wetenschappelijke review bespreekt het omgaan met de deontologische code en met kwaliteitszorg in de leerlingenbegeleiding.

Deontologie

Zowel nationaal als internationaal vindt men deontologie in de leerlingenbegeleiding erg belangrijk. In Vlaanderen is die deontologie gelinkt aan het ambtsgeheim voor schoolpersoneel (en dus ook voor interne leerlingenbegeleiders) en aan het beroepsgeheim voor CLB-medewerkers. Vlaams onderzoek toont aan dat voor leerlingen het beroepsgeheim van CLB-medewerkers cruciaal is. Zowel uit onderzoek als uit de performance audit van de CLB's blijkt dat het voor verschillende partijen onduidelijk is wat het beroepsgeheim precies inhoudt. De performance audit adviseert duidelijkere richtlijnen over het beroepsgeheim en een doorgedreven (dilemma)training voor CLB-medewerkers en belanghebbenden. Ook deel van de deontologische code van de CLB's is hun onafhankelijkheid. De performance audit geeft aan dat naast de onafhankelijkheid van CLB's ten opzichte van scholen de onafhankelijkheid ten opzichte van de welzijnssector belangrijk is.

Aanbevelingen

- Op beleidsniveau nagaan op welke manier het beroepsgeheim adequaat kan ingevuld worden.
- Duidelijkere richtlijnen over hoe schoolpersoneel (ambtsgeheim) en CLB-medewerkers (beroepsgeheim) efficiënt kunnen samenwerken.
- School en CLB communiceren aan ouders en leerlingen over wat beroeps- en ambtsgeheim inhoudt.
- Doorgedreven (dilemma)training van CLB-medewerkers en interne leerlingenbegeleiders over deontologie. Deontologie maakt deel uit van de formele opleiding van leerlingenbegeleiders.
- Een onafhankelijke CLB-werking.

Interne kwaliteitszorg

Uit de wetenschappelijke literatuur blijkt het belang van supervisie, intervisie en zelfevaluatie van leerlingenbegeleiders voor de kwaliteit van leerlingenbegeleiding. Vlaams onderzoek geeft aan dat er geen gegevens zijn over het al dan niet uitvoeren van supervisie van en door interne leerlingenbegeleiders.

Het multidisciplinaire overleg in de CLB's zou men als intervisie en dus als een (impliciete) vorm van kwaliteitsbewaking kunnen zien. De performance audit van de CLB's toont dat CLB's sterk verschillen in hun kwaliteitsmonitoring en dat de inspectie van de kwaliteit van processen niet frequent gebeurt (om de 7 à 8 jaar). Door het gebruik van LARS zet de CLB-sector een eerste stap rond documentatie en rapportering van activiteiten en processen, maar er zijn nog belangrijke verbeterpunten (bv. LARS geeft nog geen volledig beeld van de activiteiten en de registratie gebeurt nog onvoldoende consistent). De performance audit geeft aan dat men op dit moment geen financiële verantwoording opvraagt bij de CLB's.

Aanbevelingen

- Meer aandacht voor supervisie, intervisie, zelfevaluatie en verantwoording van de invulling van interne en externe leerlingenbegeleiding.
- Cliënttevredenheid bevragen en leerlingenbegeleiding daarop bijsturen.
- Regelmatige rapportering aan directies, koepels en het Ministerie van Onderwijs en Vorming over de invulling en effectiviteit van de leerlingenbegeleiding.
- De verantwoording gebeurt op een wetenschappelijk onderbouwde, verantwoorde en efficiënte manier met behoud van contextspecifieke kenmerken. School, CLB en PBD kunnen hiervoor samenwerken.

Over de auteurs:

Veerle Germeijs en An Victoir zijn respectievelijk hoofd- en eindredacteur van het tijdschrift Caleidoscoop.

Dank aan Eleonora Vervoort voor haar suggesties bij een eerdere versie van deze tekst.

Hoe verwijzen naar dit artikel?

Germeijs, V. & Victoir, A. (2015). Leerlingenbegeleiding in internationaal perspectief: samenvatting van de wetenschappelijke review. *Caleidoscoop*, extra artikel te raadplegen via www.caleidoscoop.be.